

Dossier 2024

Belgische banken weigeren overschrijvingen met betrekking tot Cuba.

Geld overschrijven naar Cuba onmogelijk met

ING & BNP PARIBAS
FORTIS

STOP

DE VS-BLOKKADE
TEGEN

Contact :

Coördinatie voor de Opheffing van de Blokkade tegen Cuba - België

coordinatie.blokkade@gmail.com

Website: stopdeblokkade.be

December 2024

Dossier 2024

Belgische banken weigeren overschrijvingen met betrekking tot Cuba

december 2024

Samenvatting:

Belgische banken blijven weigeren om geld naar Cuba over te schrijven, een inbreuk op het vrij (financieel) verkeer in de internationale handel. Daarmee gaan zij in tegen de Europese en Belgische wetgeving die verbiedt gevolg te geven aan de VS-sanctiewetten tegen Cuba (Europese Verordening 2271/96). Maar de Belgische banken sturen niet bij. De Europese regelgeving en de talrijke veroordelingen door Europa van de VS-blokkade tegen Cuba hebben geen effect. De eerste slachtoffers van deze economische en financiële wurggreep zijn de Cubaanse burgers die worden geconfronteerd met grote tekorten aan basisproducten en geneesmiddelen. Deze situatie is onaanvaardbaar.

In een eerste deel situeren we kort de context van de economische en financiële blokkade van Cuba door de Verenigde Staten en de wereldwijde afwijzende reacties op deze blokkade.

Vervolgens gaat dit dossier in op de praktijken van de Belgische banken die financiële transacties met betrekking tot Cuba weigeren. Bijzondere aandacht besteden we aan de mail waarmee de bank ING deze praktijk wil verantwoorden en die we kritisch analyseren. De conclusie is duidelijk: ING overtreedt de EU en Belgische wetgeving¹.

De volgende hoofdstukken geven meer achtergrond over de politieke houding en de ontoereikende wettelijke instrumenten waarmee de Europese Unie zich tegen de VS-blokkade van Cuba verzet.

In het laatste deel leggen we onze algemene conclusies neer en pleiten we voor politieke maatregelen die de banken dwingen het financieel verkeer met betrekking tot Cuba zonder problemen uit te voeren.

Inhoudstafel

I.	Situering: een korte geschiedenis van de VS blokkade tegen Cuba	p. 3
II.	De Belgische banken weigeren overschrijvingen met betrekking tot Cuba	
	II.1. Recente cases 2024	p. 4
	II.2. ING en BNP-Paribas-Fortis erkennen de VS-sanctiewetten na te leven	p. 5
	II.2.1. BNP-Paribas-Fortis	p. 5
	II.2.2. Antwoord van ING	p. 5
	II.2.3. ING schendt de Europese en Belgische wetgeving en richtlijnen	p. 6
III.	Blocking Statute: het Europese antwoord tegen de VS-blokkade van Cuba	p. 10
IV.	De autonomie van de banken heeft grenzen	p. 12
V.	Onze conclusies en eisen	p. 13

---

¹ ING weigert zelfs een binnenlandse betaling, een betaling tussen twee Belgische bankrekeningen waarin bij de vermelding het woord “Cuba” opgenomen is.

I. Situering: een korte geschiedenis van de economische blokkade van Cuba

I.1. Meer dan 60 jaar: de langst durende economische blokkade in de geschiedenis

Twee maatregelen vormen het begin van een onrechtvaardige blokkade die ondertussen al meer dan zestig jaar duurt. 3 februari 1962 : president Kennedy tekent het presidentieel besluit 3447; de economische en financiële blokkade tegen Cuba ligt hiermee in een officieel document vast.

24 maart 1962 : de VS verbiedt de import van elk product dat geheel of gedeeltelijk met Cubaanse bestanddelen werd vervaardigd, zelfs als het in een derde land werd geproduceerd.

Zeker de harde maatregelen van president Trump betekenen voor Cuba een economische wurggreep. De stille hoop dat president Biden een soepelere houding tegenover Cuba zou aannemen, is ijdele hoop gebleken. Gelet op het nieuwe presidentschap van Trump en de aanstelling van Marco Rubio als toekomstige minister voor buitenlandse zaken, zal de wurggreep op de Cubaanse bevolking zo mogelijk nog verstrakken.

Bovendien legt de VS zijn sanctiebeleid ook op aan bedrijven en banken buiten de VS die economische banden met Cuba onderhouden.

I.2. De VS plaatsen Cuba op hun eenzijdige lijst van landen die het terrorisme steunen

Amper een week voor het einde van zijn eerste mandaat, begin 2021, plaatste president Trump Cuba op de VS-lijst van landen die het terrorisme ondersteunen (SSOT), een meer dan betwistbare maatregel gezien Cuba vooral gekend staat om zijn actieve ondersteuning van vredesinitiatieven. In 2015 werd Cuba onder president Obama dan ook verwijderd van de terrorismelijst, waar de VS ook Iran, Noord-Korea en Syrië op plaatsten,. Maar daarmee werden de betrekkingen tussen de twee landen genormaliseerd en werd het onder meer mogelijk voor Cuba om bankactiviteiten te ontplooien in de VS. De huidige president Biden heeft ondanks eerdere beloften om de Cuba-politiek van zijn voorganger Trump te herzien, geen enkele stap gezet om deze maatregel van Trump I ongedaan te maken.

Het terrorismelabel legt onder meer verschillende extra financiële beperkingen en bestraft personen, bedrijven en landen die zaken doen met deze zgn. "sponsors van terrorisme". Uit schrik om door de VS beboet te worden zijn de banken meer dan ooit op hun hoede en verscherpen zij hun antiterrorisme preventiebeleid , een praktijk die bekend staat als **over-compliance**, het overmatig reageren en meer betalingen weigeren dan wat de VS eist. Slachtoffers van deze maatregel zijn burgers, zoals de [Cubanen die in de Europese Unie wonen](#); zij krijgen geen bankrekeningen of hun bestaande rekeningen worden bevroren, omdat hun nationaliteit hen tot "risicovolle" klanten maakt. Maar nog belangrijker, de maatregel isoleert Cuba verder op het financieel vlak. Als gevolg van dit SSOT-label aarzelen banken, financiële instellingen, bedrijven en investeerders om met Cuba in zee te gaan.

Volgens de Cubaanse overheid hadden Cubaanse banken tussen maart 2022 en maart 2023 wel 267 keer te maken met contractbreuken van 130 buitenlandse banken, waarvan 75 uit Europa.

I.3. De Algemene Vergadering van de VN veroordeelt de blokkade

De VS-blokkade tegen Cuba wordt wereldwijd en haast unaniem afgekeurd. Op 30 oktober 2024 keurden 187 lidstaten in de [Algemene Vergadering van de VN](#) de Cubaanse resolutie goed over de "noodzaak om het economische, commerciële en financiële embargo van de Verenigde Staten tegen Cuba op te heffen" goed. Enkel de Verenigde Staten en Israël stemden tegen, Moldavië onthield zich. Dit is al de 32ste veroordeling op rij. Ondanks het feit dat de VS op dit internationaal forum alleen staat, volhardt de VS in haar vijandige houding tegenover Cuba.

II. De Belgische banken weigeren overschrijvingen met betrekking tot Cuba

Uit schrik om door de VS-administratie beboet te worden, het gaat doorgaans om bijzonder zware boetes, passen de meeste banken in heel Europa een wel heel voorzichtig beleid toe. Niet alleen overschrijvingen naar Cuba worden systematisch geweigerd. Ook alle verrichtingen met een verwijzing naar Cuba in de naam van de opdrachtgever, in de naam van de begunstigde of in de mededeling worden zonder meer geweigerd.

Daarmee zijn deze banken nog strikter dan wat de VS-sanctiewetten opleggen. Ze hanteren een intern waarschuwingssysteem, waardoor systematisch verrichtingen met een verwijzing naar Cuba in het beste geval aan een intern onderzoek worden onderworpen, maar meestal direct worden geweigerd.

Hoogst opmerkelijk is dat de betrokken banken heel terughoudend zijn. Zij verwijzen naar 'intern beleid of compliance'.

In België zijn ING en BNP-Paribas-Fortis de twee belangrijkste banken die een heel strikt beleid t.a.v. Cuba toepassen. Enkele andere kleinere banken maken voor hun financieel verkeer gebruik van het netwerk van deze twee banken, waardoor ook zij geen verrichtingen met Cuba kunnen realiseren.

II.1. Enkele recente cases²:

1. ING blokkeert tussen januari en mei '24 vijf overschrijvingen van een Belgische rekening naar andere Belgische rekening en erkent dat de bank het VS-beleid uitvoert

Net als voorgaande jaren ontvangt een vereniging solidair met Cuba het jaarlijks lidgeld op haar Triodos-rekening. Vijf leden merkten dat hun lidgeld enkele dagen na betaling terug op hun rekening verscheen. De betalingen gebeurden vanuit verschillende banken (Argenta, VDK, BNP-Paribas-Fortis). Maar telkens werd het geld teruggestort door ING, de bank die instaat voor het betalingsverkeer van Triodos.

Na protest vanwege de Vrienden van Cuba, verantwoordt ING zich uitgebreid en geeft toe dat zij het VS-sanctiebeleid uitvoeren. Op deze case gaan hieronder verder in.

2. Argenta – ING

W.L. doet op 5 augustus '24 een overschrijving naar Cuba Coopération France voor de deelname aan een Europese conferentie over Cuba. Het bedrag stond twee dagen later terug op de rekening, met de mededeling "ING Business decision". In antwoord op een klacht van W.L. antwoordde Argenta: "Wij hebben dit dossier onderzocht... ING heeft deze verrichting geweigerd vanwege Compliance redenen, mogelijks omdat er melding wordt gemaakt van Cuba, een risicoland".

3. Belfius

N.V. betaalt in november '24 vanuit haar Belfius-rekening lidgeld aan een Italiaanse vriendschapsorganisatie. Belfius vraagt N.V. bijkomende informatie over de bestemming, omdat de betaling aan een controle wordt onderworpen : « Cette transaction est actuellement soumise   un contrôle compliance   la suite d'une concordance potentielle avec certaines données reprises dans une liste officielle de sanctions internationales ». Nadien wordt de betaling alsnog uitgevoerd.

Meer cases staan beschreven in onze vorige dossiers: [dossier 2023](#), [dossier 2022](#) en [dossier 2021](#).

² De namen van de geanonimiseerde personen en organisaties zijn bekend bij *Coördinatie Opheffing Blokkade tegen Cuba*

II.2. ING en BNP-Paribas-Fortis erkennen de VS-sanctiewetten na te leven en uit te voeren

Meestal beperken de banken zich tot een verwijzing naar hun 'compliance'-beleid ter verantwoording van een geweigerde financiële transactie. Het loont om bij de bank te protesteren en aan te dringen op een schriftelijke verantwoording.

Na een uitvoerig gedocumenteerde klacht gaf van BNP-Paribas-Fortis en ING meer uitleg over hun beleid. **Hieronder publiceren we de mails van beide banken.**

Vervolgens argumenteren we dat de banken zich onttrekken aan de Europese en Belgische wetgeving.

Ten slotte gaan we in op de al te voorzichtige aanpak van deze misbruiken door onze overheden.

II.2.1. Antwoord van BNP-Paribas-Fortis

In ons [dossier 2023](#) maakten we reeds melding van het antwoord van **bank BNP-Paribas-Fortis** aan de benadeelde klant M.S. Op 12 mei '23 ontvangt M.S. een mail van BNP Paribas Fortis – Klachtenmanagement met volgende uitleg:

“U wenst een bedrag over te schrijven naar een organisatie die fondsen inzamelt om medische hulp naar Cuba te sturen. BNP Paribas Fortis heeft deze verrichting niet uitgevoerd.

Artikel 19 van de Algemene Bankvoorwaarden omschrijft de term 'sancties' als het geheel van sancties van financiële, economische of commerciële aard of van beperkende maatregelen opgesteld, beheerd, opgelegd of in werking gesteld door België, de Europese Unie, de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, het Bureau voor de controle van buitenlandse activa in de **Verenigde Staten, het U.S. Department of State** of elke andere bevoegde autoriteit.

Bij de analyse en de verwerkingen van verrichtingen houdt BNP Paribas Fortis rekening met deze 'sancties'.”

We concludeerden toen al dat: “Gezien noch de Europese Unie, noch België sancties tegen Cuba hebben uitgevaardigd, **geeft BNP-Paribas-Fortis in deze mededeling toe** dat de bank een verrichting niet uitvoert **op basis van de sanctiewetten van de Verenigde Staten** tegen Cuba”.

II.2.2. Antwoord van ING

Date: sept. 13 2024, at 10:28 am

Geachte Heer XXX,

We verwijzen naar uw schrijven van 30 augustus ll., waarin u uw ongenoegen uit over de weigering van ING om bepaalde betalingen met de vermelding "Cuba" uit te voeren.

We geven u graag alle gewenste verduidelijkingen om u te helpen begrijpen in welke context deze betalingstransacties afgewezen werden.

ING België is, net als andere Belgische financiële instellingen die deel uitmaken van een groep, wettelijk verplicht om de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures ter voorkoming van het witwassen van geld/de financiering van terrorisme (waaronder ook de regels inzake embargo's en (internationale) sancties vallen) toe te passen. Deze verplichting is met name opgenomen in artikel 13, § 1 van de Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten : “De onderworpen entiteiten die deel uitmaken van een groep moeten de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT toepassen, daaronder met name inbegrepen de gedragslijnen inzake gegevensbescherming en de gedragslijnen en procedures voor het delen van informatie binnen de groep ten behoeve van de strijd tegen WG/FT”.

Afhankelijk van de geopolitieke context waarin financiële instellingen actief zijn, kunnen bankactiviteiten verschillende risiconiveaus inhouden. Om hun integriteit en reputatie te beschermen en blootstelling aan risico's die zij als onevenredig beschouwen uit te sluiten, zijn financiële instellingen verplicht om met deze factoren rekening te houden bij het opstellen van hun commercieel beleid. De beslissing van een financiële instelling om niet langer zaken te doen met bepaalde landen of klanten is het resultaat van een voortdurende beoordeling van haar activiteiten, vanuit strategisch en risicoperspectief.

In dit opzicht heeft ING Groep - aanwezig in de VS als beursgenoteerde entiteit - een beleid goedgekeurd (dat al haar dochterondernemingen en buitenlandse kantoren, met inbegrip van ING België NV, bekrachtigd hebben) dat voorkomt dat ING betrokken raakt bij een transactie die om het even welke soort betrokkenheid laat vermoeden van een land met een hoog risico waaronder Cuba. De Ultra High Risk Countries-beleid van ING Groep is opgenomen in de FEC Statement van de ING Groep (<https://www.ing.com/About-us/Compliance/Financial-Economic-Crime-Statement.htm>). ING behoudt zich het recht voor om, als onderdeel van haar contractuele relaties met tegenpartijen die gebruik maken van haar diensten, te weigeren betalingsopdrachten uit te voeren die in strijd zou zijn met haar risicobeleid.

Tot slot willen we benadrukken dat bedrijven - ook buitenlandse - die de Amerikaanse sanctieregels niet naleven, riskeren niet alleen de toegang tot de Amerikaanse financiële markt te verliezen - Amerikaanse banken weigeren samen te werken met buitenlandse banken die de OFAC-regels niet naleven - maar ook zware financiële sancties van de Amerikaanse overheid.

*We hopen dat u dit standpunt zal begrijpen.
Met beleefde groeten,*

*Olivier De Maesschalck
Chief Compliance Officer ING Belux
ING Belgium NV*

II.2.3. ING schendt de Europese en Belgische wetgeving en richtlijnen

Twee paragrafen uit de mail van ING vragen om commentaar:

II.2.3.1. De navolging van de VS-sancties is onwettig

In de laatste paragraaf van deze mail benadrukt ING Bank "...dat bedrijven - ook buitenlandse - die de Amerikaanse sanctieregels niet naleven, riskeren niet alleen de toegang tot de Amerikaanse financiële markt te verliezen - Amerikaanse banken weigeren samen te werken met buitenlandse banken die de OFAC-regels niet naleven - maar ook zware financiële sancties van de Amerikaanse overheid."

In strijd met de Europese wetgeving

De naleving van buitenlandse sanctieregels, en met name van de sanctieregels van de Verenigde Staten tegenover Cuba, is een flagrante overtreding van de bepalingen van de Europese unie inzake het "[Blocking Statute 2271/96](#)", uitgewerkt in de EU - [Uitvoeringsverordening 2018/1101](#). **Het "Blocking Statute" verbiedt EU-actoren, en dus ook een bank als ING om de wetgeving van een derde land na te leven.** Voor de duidelijkheid citeren we hier de website van [de Europese Commissie](#): "The purpose of the European Union's blocking statute (Council Regulation (EC) No 2271/96) is to protect EU operators from the extra-territorial application of third country laws."

The European Union does not recognise the extra-territorial application of laws adopted by third countries and considers such effects to be contrary to international law.... The blocking statute protects EU operators, regardless of their size and field of activity, **by nullifying the effect in the EU of any foreign court ruling based on the foreign laws** listed in its Annex”. Deze annex verwijst naar ‘**U.S. measures concerning Cuba and Iran**’.

De EU geeft duidelijk aan de toepassing van deze wetgeving van de Verenigde Staten buiten de Verenigde Staten niet te accepteren en beschouwt deze als ingaand tegen het international recht. Verder zegt de EU net het “Blocking statute” ingesteld te hebben om bedrijven uit de EU te beschermen tegen deze onrechtmatige wetgeving van de VS.

In strijd met de Belgische wetgeving.

Gezien de EU-regelgeving juridisch boven de nationale wetten staat, is het vanzelfsprekend dat België het Blocking Statute in eigen wetgeving omzet. Dit gebeurde met de wet van 2 mei 2019. “**Titel VII (art. 230 en 231) van de wet van 2 mei 2019** houdende diverse financiële bepalingen voert enkele bepalingen in die een vlotte uitvoering van Verordening 2271/96 van de EU in België mogelijk maakt: De Algemene Administratie van de Thesaurie (FOD Financiën) en de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie worden aangewezen als autoriteiten voor het toezicht op de naleving van de verplichtingen van Verordening 2271/96”.

In een antwoord op een parlementaire vraag lichtte [minister S. Wilmès op 13 juli '21](#) de betekenis van de Europese Verordening 2271/1996, het zogenaamd Blocking Statute, toe: “**De verordening verbiedt meer bepaald de naleving van die sanctie, net als medewerking met de Amerikaanse autoriteit of rechtbanken in dat kader.** Europese burgers of bedrijven die deze sanctie toch naleven, kunnen aansprakelijk gesteld worden. In België wordt die bepaling uitgevoerd door de wet van 2 mei 2019, die aanzienlijke geldboetes voorziet”.

ING stelt de eigen financiële belangen boven deze van de gewone rekeninghouder

ING verantwoordt haar preventiebeleid om te voorkomen de toegang tot “de Amerikaanse financiële markt te verliezen”.

We kunnen dit begrijpen, de sancties van de VS zijn zeer zwaar. Zo was er [de betaling van 619 mln USD in 2012](#)³, als regeling voor een geschil over de toepassing van de Amerikaanse sanctieregels, die zonder twijfel enige frustratie bij deze bank heeft nagelaten. Maar dat onttrekt ING Group niet van de verplichting om in de eerste plaats de wetgeving na te leven van het land waar de maatschappelijke zetel is gevestigd.

De Verordening 2271/96 en de Uitvoeringsverordening 2018/1101 bieden bovendien expliciet de mogelijkheid om een uitzondering op de toepassing van deze Europese wetgeving bij de Europese Unie aan te vragen. Deze uitzondering kan verleend worden als het bedrijf kan aantonen dat het te grote schade of verlies zou oplopen. **ING zegt in haar brief niet dat de bank dit uitzonderingsstatuut heeft bekomen.** Tot het tegendeel is aangetoond, blijven we bij de overtuiging dat zonder deze uitzondering de praktijk van ING om betalingen die enigszins verband houden met (het woord) ‘Cuba’ te weigeren, onwettig is.

---

³ <https://home.treasury.gov/news/press-releases/tg1612>

II.2.3.2. Onnauwkeurig preventiebeleid ter voorkoming van witwassen en steun aan terrorisme

“In dit opzicht heeft ING Groep - aanwezig in de VS als beursgenoteerde entiteit - een beleid goedgekeurd (dat al haar dochterondernemingen en buitenlandse kantoren, met inbegrip van ING België NV, bekrachtigd hebben) dat voorkomt dat ING betrokken raakt bij een transactie die om het even welke soort betrokkenheid laat vermoeden van een land met een hoog risico waaronder Cuba”.

Zoals elke bank is ING verplicht om een strikte controle in te stellen op betalingen ter preventie van het witwassen van zwart geld of van het financieren van terrorisme, het zogenaamde WG/FT-preventiebeleid.

Een heel vage invulling van het preventiebeleid

Het risicobeleid van ING Belgium heeft tot doel te voorkomen “dat ING betrokken raakt bij een transactie die **om het even welke soort betrokkenheid** laat vermoeden van een land met een hoog risico waaronder Cuba”. De bank geeft hier **een heel brede en vage invulling** aan haar preventiebeleid.

Dit is in flagrante tegenspraak met de bepalingen van de **Circulaire van de Belgische overheid**, met name **[‘Prudentiële verwachtingen ten aanzien van “de-risking”](#)** van de Nationale Bank van België van 1 februari 2022.

In deze circulaire staat immers op p.5 :

*“De (NVDR Belgische Nationale) Bank bevestigt derhalve dat het niet passend noch in overeenstemming met de wettelijke en reglementaire SWG/FT-vereisten is dat het cliëntacceptatiebeleid van een financiële instelling bij wijze van regel alle zakelijke relaties met potentiële of bestaande cliënten **uitsluit op basis van algemene criteria**, zoals het feit dat deze cliënten behoren tot een bepaalde bedrijfstak of **banden hebben met een land met een hoog risico** (onverminderd eventuele andere toepasselijke wettelijke bepalingen of maatregelen die uitvoering geven aan bindende bepalingen inzake financiële embargo’s).”*

Geen ernstige risicoanalyse:

Uit de hierboven vermelde cases blijkt duidelijk dat ING Bank de betaling van het lidgeld aan de vereniging niet uitgevoerd heeft, omdat het woord “Cuba” voorkwam in de naam van de bestemming of in de mededeling bij de betaling. Maar er is **geen enkel spoor van een mogelijke risicoanalyse**.

In de mail van 13 september 2024 verwijst ING op een eerder lapidaire manier naar de VS-sanctieregels als grond voor haar risicobeleid. **ING dient haar waakzaamheidsbeleid echter te verantwoorden op basis van eigen analyse**. De bank kan zich daarbij steunen op o.a. de beoordeling door de **[FATF-Financial Action Task Force](#)**⁴, die in januari 2024 nog een beoordeling maakte van het beleid van Cuba en het land daarbij niet op de grijze lijst van landen met verhoogde waakzaamheid plaatste. Integendeel, de FATF verbeterde een eerdere score. ING kan ook nuttig kennis nemen van het feit dat de **Algemene vergadering van de UNO** op 2 november 2023 nog bijna unaniem de VS opriep om een einde te stellen aan de sancties tegen Cuba, en landen opriep om niet mee te werken aan deze unilaterale sancties van de VS.

ING schiet tekort als uitvoeringstussenbank voor andere financiële instellingen.

Door haar al te ruime invulling van haar preventiebeleid dwarsboomt ING Bank de belangen van de banken, waarvoor die als uitvoerder van betalingsverrichtingen optreedt **en die zelf hun cliënten en hun verrichtingen screenen**. Indien ING Bank niet bereid of in staat is passende maatregelen van

⁴ Financial Action Task Force is een intergouvernementele organisatie die beleid ontwikkelt ter bestrijding van het witwassen van geld en van de financiering van terrorisme.

deze verhoogde waakzaamheid te verrichten bij de uitvoering van betalingsverrichtingen voor Triodos en andere financiële instellingen dan dient zij haar business-model aan te passen, of – indien zij niet kan voldoen aan haar waakzaamheids-verplichtingen, dan dient ING een einde te stellen aan deze dienstverlening.

ING bespaart op de kap van de cliënt

ING Bank voert in alle ernst aan dat, om “zware financiële sancties van de Amerikaanse overheid” te vermijden, de uitvoering van een betaalopdracht in Euro vanuit een Belgische bank naar een andere Belgische Bank, voor een zeer beperkt bedrag, moet geweigerd worden. Met dit argument onttrekt ING zich aan de regels haar door de Belgische en Europese overheid opgelegd om haar verantwoordelijkheid om haar preventiebeleid te verfijnen. **De bank wil integendeel de kosten vermijden** die eventueel samenhangen met de uitvoering van noodzakelijke maatregelen van verhoogde waakzaamheid. De klant is het kind van de rekening.

II.2.4. Wie is verantwoordelijk voor de controle op de banken?

ING rekent er blijkbaar op dat de Belgische overheid laks tegen overtredingen optreedt en stelt zich daarmee boven de wet op. Dat is onaanvaardbaar.

II.2.4.1. Controle op de naleving van het Blocking Statute.

Art. 230 van de (Belgische) wet 2 mei 2019 zegt: “Voor de tenuitvoerlegging van verordening (eg) 2271/96 van de Raad van 22 november 1996 tot bescherming tegen de gevolgen van de extraterritoriale toepassing van rechtsregels uitgevaardigd door een derde land en daarop gebaseerde of daaruit voortvloeiende handelingen (hierna te noemen "verordening 2271/96") is de federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken de bevoegde autoriteit voor de informatieverstrekking als bedoeld in artikel 2, lid 3, en artikel 10 van verordening 2271/96. De **Algemene Administratie van de Thesaurie van de Federale Overheidsdienst Financiën** en de Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie zijn de bevoegde autoriteiten voor het toezicht op de naleving van de verplichtingen bepaald in artikel 2, lid 1 en 2, en artikel 5 van Verordening 2271/96”.

In **augustus 2024** richtte de benadeelde organisatie dan ook een mail aan de heer Alexandre De Geest, Administrateur – generaal van de Thesaurie (quesfinvragen.tf@minfin.fed.be) met het dubbele verzoek om enerzijds de controle op de banken te verscherpen, zodat deze niet ongepast hun WG/FT-preventiebeleid toepassen op betalingen binnen Europa met vermelding ‘Cuba’ en anderzijds om ING ter verantwoording te roepen voor het overtreden van de EU-regelgeving. Op **30 november 2024** volgde een tweede brief met een nog uitvoerigere motivatie.

Voorlopig heeft de Thesaurie nog niet geantwoord.

II.2.4.2. Controle op de naleving van de Circulaire ‘[Prudentiële verwachtingen ten aanzien van “de-risking](#)’ van de Nationale Bank van België

Het is de Nationale Bank die in België verantwoordelijk is voor het toezicht op de toepassing van de Circulaire.

In 2023 informeerden we de Nationale Bank België (NBB) van een geweigerde betaling door BNP-Paribas-Fortis. Net als ING verwees BNP-Paribas-Fortis naar het VS-sanctiebeleid om de beslissing te rechtvaardigen. (zie www.stopdeblokkade.be: ‘[BNP-Paribas-Fortis voert het sanctiebeleid van de VS tegen Cuba uit en overtreedt zo de Europese wetgeving](#)’). We ontvingen geen antwoord van de NBB.

In verband met de teruggestorte betalingen door ING deed de betrokken vzw via mail haar beklag bij de NBB, een eerste keer in augustus ’24 en een tweede keer op 30 november ’24. Ook hier kreeg de betrokken vzw nog geen antwoord.

II.2.4.3. Wat met de politieke verantwoordelijkheid?

In antwoord op ons eerder schrijven, antwoordde de administrateur-generaal van de Thesaurie op 11 februari '22 en dit in naam van de minister *“Echter moeten wij vaststellen dat banken soms de neiging hebben om **hun zgn. de-riskingbeleid oneigenlijk toe te passen** en cliënten of transacties te weigeren op basis van motieven die geen werkelijk WG/FT risico inhouden of een onjuiste inschatting van dit risico maken”*. In het antwoord verwijst de administrateur generaal naar de circulaire *“Prudentiële verwachtingen ten aanzien van derisking”* van de Nationale Bank van België van 7 februari 2022.

In 2022 richtten de parlementsleden Vicky Reynaert en Marco Van Hees aan de minister van financiën een vraag of de Nationale Bank **een procedure ingesteld heeft die een strikte controle van de banken** mogelijk maakt op de naleving van de de-risking circulaire van de NBB.

Bevoegd minister Van Peteghem antwoordde: *“De toezichthoudende Nationale Bank van België (NBB) vond het inderdaad nodig om haar verwachtingen aan de financiële instellingen ten aanzien van het fenomeen van de-risking te preciseren. (...) Ik verwelkom het initiatief van de bank, dat aan een behoefte beantwoordt. (...) **Als minister heb ik geen vinger in de pap wat de uitvoering van de omzendbrief betreft. Het is aan de NBB om toe te zien op de naleving ervan.** Het toezicht op de naleving van deze circulaire is een prioriteit voor de NBB. Zij moet maatregelen treffen indien inbreuken worden vastgesteld (...) De wet van 2 mei 2019 bepaalt dat de bevoegde minister, indien (...) bedoelde toezichtautoriteiten een inbreuk vaststellen op de verplichtingen (...) een administratieve geldboete kan opleggen”*.

Dit is een bemoedigende reactie. Maar de minister gaat niet in op de vraag om **strikttere controlemechanismes** op de naleving van de circulaire van de NBB in te voeren. Zodoende blijven de banken transacties weigeren op basis van motieven die geen werkelijk WG/FT risico inhouden.

III. Blocking Statute: het ontoereikende Europese antwoord tegen de VS-blokkade van Cuba.

De wet Helms-Burton van de VS uit 1996 betoonde helemaal de blokkade tegen Cuba en verruimde tevens de blokkade naar buitenlandse bedrijven. Art. 1 bevestigt dat niet alleen VS-bedrijven geen handel met Cuba mogen drijven, maar ook hun dochterondernemingen of die nu in de VS of in het buitenland gevestigd zijn. Daarenboven laat de wet toe boetes op te leggen aan alle buitenlandse personen en bedrijven die in de VS opereren.

III.1. Europese Unie verbiedt de VS-sanctiewetten uit te voeren.

III.1.1. Blocking Statute

De EU verzette zich onmiddellijk na de goedkeuring van de wet Helms-Burton tegen het eenzijdig opleggen van handelsbeperkingen aan niet-VS bedrijven, omdat dit de vrije handel belemmert en de belangen van de Europese bedrijven schaadt. Cfr. de (nog steeds toegepaste) praktijken van de Belgische banken zoals beschreven onder punt... Als wettelijk instrument keurde de toenmalige Europese Raad in 1996 de [Blokkeringsverordening N° 2271/96, kortweg Blocking Statute](#) genoemd, goed.

De Blokkeringsverordening 2271/96 verklaart de extraterritoriale effecten van de blokkade illegaal. Artikel 5 van Verordening 2271/96 verbiedt EU-personeel en -bedrijven om bevelen of regels op te volgen die voortvloeien uit de illegale blokkadewetten. Artikel 9 verplicht elke lidstaat ertoe om in het geval van overtredingen sancties te bepalen.

Naar aanleiding van het terugtrekken van de VS uit het Iran-akkoord, herbevestigt de EU de Blokkeringsverordening in [de Uitvoeringsverordening 2018/1101](#).

Deze actualisatie laat de Verordening 2271/96 ongewijzigd, met als belangrijkste doel “bescherming en verweer tegen onwettige gevolgen van de extraterritoriale toepassing van ...door derde landen uitgevaardigde wetten...”. In de bijlage wordt duidelijk gemaakt dat onder “derde landen” de Verenigde Staten moet verstaan worden. Het verbod om gevolg te geven aan de eisen of verboden die voortvloeien uit de VS-sancties, blijft van kracht.

Het Blocking Statute voorziet de mogelijkheid dat bedrijven bij de Europese Commissie een **uitzondering aanvragen om zich te onttrekken aan het EU-verbod** om de VS-sanctiewetten na te leven. Deze bedrijven mogen dan de VS-sancties wél opvolgen, op voorwaarde dat ze de Europese Commissie vooraf kunnen aantonen dat hun belangen anders te erg getroffen worden. Uit het [antwoord van de Europese Commissie](#) op een parlementaire vraag van K. Van Brempt weten we dat tussen 2018 en... slechts 30 entiteiten dergelijke uitzondering hebben aangevraagd. Het is hoogst onwaarschijnlijk dat de banken deze uitzonderingsmaatregel hebben aangevraagd, laat staan verkregen. Immers...

III.1.2. Herziening van Blocking Statute blijft dode letter

De praktijk wees echter uit dat het Blocking Statute onvoldoende de Europese bedrijven beschermt tegen mogelijke VS-sancties. Daarom heeft de Commissie in september 2021 een openbare raadpleging over het blokkeringsstatuut gelanceerd. Tegen eind 2022 wilde de Commissie een herziene versie van het Blocking Statute klaar hebben, die extra afschrikings-mechanismen kan omvatten en de toepassing ervan kan stroomlijnen.

De [resultaten van deze bevraging](#) zijn sedert 17 december 2021 beschikbaar. De details van de 86 reacties zijn toegankelijk. Ook het Belgische ministerie van buitenlandse zaken heeft gereageerd (F2750611), en melden o.a. : “De effecten zijn voelbaar in sectoren over het hele handels- en investeringsspectrum, afhankelijk van het economische profiel van het beoogde land. **Voor de financiële sector heeft een grote impact.** Haar kwetsbaarheid voor extraterritoriale effecten, haar risicoaversie en gevoeligheid voor due diligence leiden bovendien tot overloopeffecten naar vrijwel elke andere economische sector”.

In 2022 stond een herziening van het Blocking Statute op de agenda van de Europese Commissie, samen met de uitwerking van het ‘anti-coercion instrument’ (december 2021). Het doel is bedrijven en overheden te beschermen tegen sancties en dwangmiddelen vanuit het buitenland. Maar blijkbaar **slaagt de Commissie er niet in een afdoende mechanisme te ontwikkelen** om de EU-bedrijven tegen extraterritoriale implicaties van de VS-blokkadewetten te beschermen

III.2. België verbiedt de naleving van de VS-sancties tegen Cuba

Gezien de EU-regelgeving juridisch boven de nationale wetten staat, is het vanzelfsprekend dat België het Blocking Statute in eigen wetgeving omzet. Dit gebeurde echter pas met de wet van 2 mei 2019. “Titel VII (art. 230 tot 234) van de wet van 2 mei 2019 houdende diverse financiële bepalingen voert enkele bepalingen in die een vlotte uitvoering van Verordening 2271/96 in België mogelijk maakt: De Algemene Administratie van de Thesaurie (FOD Financiën) en de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie worden aangewezen als autoriteiten voor het toezicht op de naleving van de verplichtingen van Verordening 2271/96”.

IV. De autonomie van de banken heeft grenzen

IV.1. Vrijheid van de banken vs rechten van de klanten volgens het Belgisch recht:

[In juridische termen](#) is een bankrekening een contract van onbepaalde duur tussen een bank en de cliënt. Beide partijen hebben het recht om het contract op elk moment en zonder motivatie op te zeggen. Banken zijn privéondernemingen en leveren strikt genomen geen openbare dienst aan de bevolking. Met andere woorden, een bankrekening is geen openbare dienst waar een cliënt recht op heeft.

Maar toch zijn er **beperkingen aan deze vrijheid voor de banken**.

De Belgische wetgeving garandeert aan iedere burger en onderneming het recht om een bankrekening te openen.

Daarenboven mag een bank geen maatregelen nemen die nadelig is voor een cliënt en die disproportioneel is met de belangen van de bank. Een bank die een bankrekening sluit van een organisatie die solidair is met Cuba, zondigt naar onze mening tegen dit principe, want de maatregel staat niet in verhouding met de mogelijke schade die de bank kan lopen.

IV.2. European Bank Authority (EBA) en Belgische Nationale Bank (BNB) onderkennen de onterechte praktijk van de banken

IV.2.1. De-risking-beleid

Banken verdedigen hun beleid door te verwijzen naar 'compliance', interne voorzorgsmaatregelen om witwaspraktijken en financiering van terrorisme te voorkomen, ook WG/FT-beleid of de-risking-beleid genoemd. Het klopt dat banken bij het uitvoeren van verrichtingen of bij het aangaan van een cliëntenrelatie zeer alert moeten zijn om te vermijden **criminele gelden wit te wassen of terroristische activiteiten** te steunen. Een bank kan op basis daarvan weigeren een cliëntenrelatie aan te gaan, of er een einde aan stellen, of een verrichting of een categorie van verrichtingen weigeren. Zij heeft een verplichting om verdachte verrichtingen over te maken aan een centrale cel bij de Belgische overheid voor verder onderzoek en om eventueel bedragen te blokkeren. Zij mag aan de betrokkene niet mededelen dat zij deze cel geïnformeerd heeft.

IV.2.2. Oneigenlijk gebruik van de-risking

De kost om na te gaan of elke transactie al dan niet een verdachte verrichting betreft, is zeer hoog. Vandaar dat banken overgaan tot het screenen op basis van trefwoorden. En blijkbaar is het woord 'Cuba' zo'n trefwoord.

Het **Europees Bankagentschap EBA**, dat een officieel orgaan is met toezichtsverantwoordelijkheid over de financiële sector, komt in haar [rapport over de-risking](#) van januari 2022 tot de conclusie dat de banken **onzorgvuldig en inefficiënt omspringen** met de algemene WG/FT-richtlijnen en te vlug overgaan tot de

uitsluiting van groepen van cliënten.

Ook de Nationale Bank België komt tot een soortgelijke vaststelling en heeft daarom op 01 02 2022 de **Circulaire 'Prudentiële verwachtingen ten aanzien van "de-risking"'** opgesteld.

Zonder zich uit te spreken over concrete situaties, verwoordt Alexandre De Geest, administrateur generaal bij de Thesaurie in naam van de minister het zo in een antwoord op onze vraag: "Echter moeten wij vaststellen dat **banken soms de neiging hebben om hun zgn. de-riskingbeleid oneigenlijk toe te passen en cliënten of transacties te weigeren op basis van motieven die geen werkelijk WG/FT** risico inhouden of een onjuiste inschatting van dit risico maken. Ook kunnen

financiële instellingen het evenwicht verliezen tussen het beperken van hun reputatierisico enerzijds en de uitoefening van hun belangrijke maatschappelijke taak anderzijds”.

IV.3. Hof van Justitie van de Europese Unie doet opmerkelijke uitspraak

Het [Hof van Justitie van de Europese Unie](#) velde 21 december 2021 een opmerkelijk arrest over een case in Duitsland. Het betreft het verbreken van een contract wegens het zwaar vermoeden dat deze beslissing is genomen om gevolg te geven aan sanctiewetten van een derde land. Deze rechtspraak zou bijgevolg een precedent kunnen zijn voor analoge contractbreuken.

Het Hof bevestigt dat de Blocking Statute economische spelers verbiedt om sancties van een derde land op te volgen. Bovendien stelt het Hof: in het geval dat de benadeelde partij een zwaar vermoeden heeft dat het contract werd stopzet om zo aan de VS-sanctiewetten tegemoet te komen, dan moet het bedrijf dat het contract heeft opgezegd, wel met duidelijke redenen naar voor komen. Toegepast op feiten die wij aanklagen: als een bank niet kan aantonen dat de beslissing om een bankrekening stop te zetten om andere redenen dan de VS-sancties is genomen, is de beslissing onwettig.

V. Onze conclusies en eisen

V.1. Conclusies: de banken overtreden de Europese en Belgische wetgeving

De hierboven aangehaalde cases maken een aantal zaken duidelijk:

1. Overschrijvingen die verband houden met 'Cuba', worden door de Belgische banken, op enkele uitzonderingen na, "standaard" geweigerd of onderworpen aan extra onderzoek, waarbij men bijkomende informatie opvraagt.
2. De(ze) Belgische banken houden in hun algemeen beleid duidelijk rekening met de sanctiewetten van de Verenigde Staten tegen Cuba.
3. Banken passen hun de-risking beleid oneigenlijk toe en gaan zelfs verder dan de VS-sanctiewetten 'opleggen', wat blijkt uit het feit dat banken overschrijvingen in euro's binnen de Europese Unie weigeren uit te voeren.
4. De banken zijn schaars met commentaar en verschuilen zich achter hun autonomie en hun intern beleid, waarvoor zij zich niet naar de buitenwereld moeten verantwoorden. Enkel sporadisch of in informele contacten komt de ware achterliggende reden naar boven: controle door de VS-administratie OFAC.
5. De banken kunnen aan de Europese Commissie een uitzondering op de naleving van het Blocking Statute vragen, als hun belangen te sterk geschaad worden. Het is zeer twijfelachtig dat de banken deze uitzondering hebben aangevraagd en gekregen. Ze argumenteren ook niet in die zin.
6. De banken overtreden bijgevolg de Europese en de Belgische wetgeving.
7. De praktijk van andere (Belgische) banken bewijst dat betalingen naar Cuba wel degelijk kunnen. Er is dus geen enkele reden waarom niet alle banken dit zouden doen.

V.2. Onze eisen

V.2.1. Van de Belgische en Europese overheden verwacht de Coördinatie voor de opheffing van de blokkade tegen Cuba:

1. We vragen dat de bevoegde minister een strikte en effectieve controle op de naleving ' door de banken garandeert van de circulaire '[Prudentiële verwachtingen ten aanzien van "de-risking"](#)', zodat het oneigenlijk gebruik van het de-riskingbeleid onmogelijk wordt. Dan worden betalingen binnen Europa met vermelding 'Cuba' weer mogelijk.
2. Daarnaast moet de EU de banken aansprakelijk houden en hen verplichten internationale mechanismes uit te werken die betalingen naar Cuba garanderen. België kan hierbij het voortouw nemen.
3. We verwachten dat de Europese Commissie zonder uitstel een meer effectieve versie van het Blocking Statute uitwerkt, die burgers, bedrijven en banken een sluitende bescherming biedt tegen mogelijke boetes door de Verenigde Staten opgelegd omwille van hun relaties met Cuba.
4. De negatieve extraterritoriale effecten van de VS-blokkade tegen Cuba blijven duren, zolang de VS de blokkade tegen Cuba aanhoudt. Daarom vragen we de Europese Commissie om de VS bij de Wereld Handelsorganisatie WHO aan te klagen wegens het verstoren van de internationale vrije handel. Hiervoor bestaan de nodige regels binnen de WHO.

V.2.2. Van de banken verwacht de Coördinatie opheffing Blokkade:

1. Wij vragen dat de banken de overschrijvingen naar Cuba correct uitvoeren. Zij hebben de mogelijkheid om alternatieve betalingsmechanismen te ontwikkelen die inmenging van de VS-administratie onmogelijk maken.
2. Wij verwachten van de banken dat zij overschrijvingen binnen Europa correct uitvoeren en niet automatisch overschrijvingen blokkeren alleen omdat het woord 'Cuba' in de naam van de begunstigde of in de vrije mededeling vermeld staat. Hun beleid, werkingsregels en praktijken dienen dit te garanderen.

V.3. Wij zetten onze acties verder

Zolang de Belgische banken misbruik maken van hun machtspositie, zetten wij onze acties voort. Daarom zullen we de bevoegde Belgische (Nationale Bank België, Belgische Thesaurie) en Europese autoriteiten (relex-sanctions@ec.europa.eu) blijven aandringen dat zij de banken ter verantwoording roepen en de controle verscherpen zodat een einde komt aan de onwettige praktijken. Verder blijven we bij de bevoegde minister van Financiën erop aandringen dat de banken een strikter kader opgelegd krijgen, die het onzorgvuldig omspringen met de algemene WG/FT-richtlijnen moet verbieden'.

 <p>COÖRDINATIE Voor de opheffing van de blokkade tegen CUBA</p> <p>COORDINATION Pour la levée du blocus contre CUBA</p>	<p>Contact: Coördinatie voor de Opheffing van de Blokkade tegen Cuba</p>
<p>Coordinatie.blokkade@gmail.com https://stopdeblokkade.be/</p>	<p>of coordinacionblocus@gmx.com of https://nonaublocus.be/</p>
<p>De Coördinatie voor de Opheffing van de Blokkade tegen Cuba is een platform van 40 organisaties, waaronder: Algemene Centrale-ABVV, HORVAL-FGTB, WSM-WeSocialMovements, FOS.ngo, Vrienden van Cuba, Cubanismo.be, Fondation Jacquemotte, Coordinadora Latina, REDH-Belgium..</p>	